

#HorizonEU

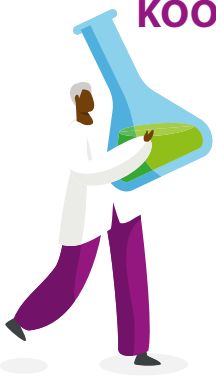
Juuni 2021

„Programmiga „Euroopa horisont“ võetakse kasutusele uued standardid teadmiste jagamiseks ja uute oskuste omandamiseks Euroopa kogukondades. Toetusesaajate jaoks mõeldud selged ja kohest juurdepääsu võimaldavad nõuded, publikatsiooniplatvorm „Open Research Europe“ ja tugevdatud platvorm „Euroopa avatud teaduse pilv“ – kõik need aitavad muuta avatud teaduse reaalsuseks.“

Mariya Gabriel, innovatsiooni, teaduse, kultuuri, hariduse ja noorte volinik

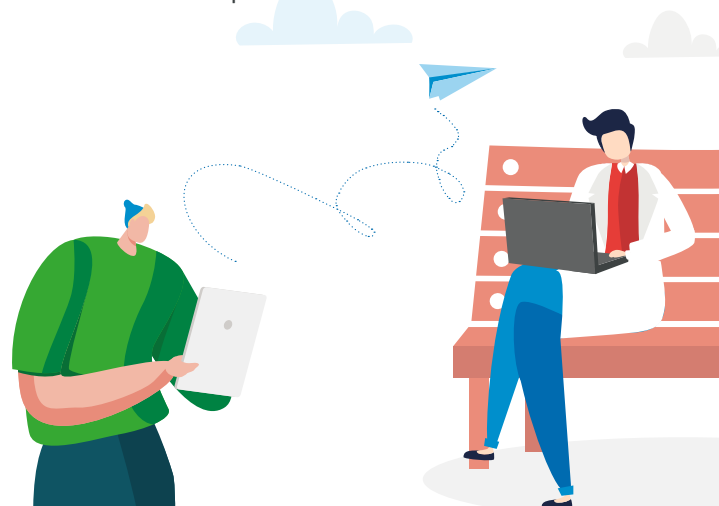
AVATUD TEADUS VARAJANE TEADMISTE JA ANDMETE JAGAMINE NING AVATUD KOOSTÖÖ

Euroopa ees seisev ülesanne on **teha avatud teadusest kõigi teadlaste töövahend**. Avatud teadus seisneb selles, et teadusuuringute ja innovatsioonitegevuse käigus jagatakse teadmisi, andmeid ja vahendeid võimalikult varajases etapis ning et avatud koostööd tehakse kõigi asjaomaste teadmusvaldkonnas osalejatega, sealhulgas akadeemiliste ringkondade, tööstussektori ja avalike asutuste esindajatega, lõppkasutajatega, kodanikega ja ühiskonnaga tervikuna. Avatud teaduse abil saab parandada teadusuuringute ja innovatsiooni kvaliteeti, tõhustada neid ning suurendada nende mõju. See aitab paremini reageerida ühiskonnas kerkivatele probleemidele ja suurendab ühiskonna usaldust teaduse vastu.

Millised on avatud teaduse tavad?

- Avatud juurdepääs teadussaavutustele, näiteks publikatsioonidele, andmetele, tarkvarale, mudelitele, algoritmidele ja töövoogudele;
- uurimistulemuste varajane ja avatud jagamine, näiteks kasutades eelregistreerimist, registreeritud aruannetena ja artiklite trükieelsete versioonidena ning otsides konkreetsele probleemile lahendusi koos üldsusega;
- avatud teaduse taristu kasutamine teadmiste ja andmete jagamiseks;
- osalemine väljaannete avatud eelretsenseerimises;
- mõõtmised tulemuste korratavuse tagamiseks;
- teadlaste ja muude teadmusvaldkonnas osalejate avatud koostöö, kuhu on kaasatud kodanikud, kodanikuühiskonna organisatsioonid ja lõppkasutajad (näiteks kodanike teadusalgatused).

Avatud teaduse projektid programmi „Euroopa horisont“ raames

Toetuslepingutes sätestatud õigusnormid muudavad avatud juurdepääsuga seonduvad õigused ja kohustused toetusesaajate jaoks **kindlamaks**. Programmi „Euroopa horisont“ raames nõutakse kohest avatud juurdepääsu kõigile teaduspublikatsioonidele ning teadusuuringuid käsitlevate andmete vastutustundlikku haldamist, nii et kõik andmed oleks **leitavad, kättesaadavad, koostalitlusvõimelised ja taaskasutatavad** (edaspidi kasutatakse ka inglise keelest tuletatud lühendit **FAIR-andmed**). Andmete avaldamisel lähtutakse põhimõttest „nii avatud kui võimalik, aga nii suletud kui vaja“, kaitstes niiviisi toetusesaajate õigustatud huve või piiranguid. Samas tehakse teadussaavutused kättesaadavaks kolmandatele isikutele, kes saavad publikatsioone kontrollida ja valideerida.

Teadusuuringute taotluste hindamise kriteeriumides võetakse programmi „Euroopa horisont“ raames arvesse taotlustes sisalduvate avatud teaduse tavade kvaliteeti ja nõuetekohasust. Seda hinnatakse projekti metoodika osana, valikukriteeriumi „tipptase“ raames. Nii innustatakse taotlejaid ja toetusesaajaid kasutama avatud teaduse tavaid.

Programmi „Euroopa horisont“ eri osade projektikonkursside mõne teema raames julgustatakse taotlejaid kasutama avatud teaduse tavaid või nõutakse nende tavade järgimist. Eelkõige tähendab see järgmist:

- programmi raames julgustatakse kasutama innovaatilisi uurimisviise, et tagada uurimistulemuste aja- ja asjakohasus, läbipaistvus ning korratavus;
- mitme klatri, partnerluse ja lähetusprojekti keskmes on parem koostalitlus ja FAIR-andmete jagamine;
- programmi mitme osaga luuakse võimalusi aktiivset ühiskondlikku kaasamist soodustavate teadusuuringute ja innovatsioonitegevuse jaoks, et need vastaksid paremini sotsiaalsetele väärtustele, vajadustele ja ootustele.

Programmi „Euroopa horisont“ **osa „Teadustaristud“ raames toetatakse** vastavasuunaliste partnerluste kaudu **Euroopa avatud teaduse pilve (EOSC)** ehk FAIR-andmete võrgu **arendamist ja konsolideerimist**. Programmi „Euroopa horisont“ muudes osades võidakse teatavate teemade puhul nõuda seotust Euroopa avatud teaduse pilvega, koostoitmet sellega või andmete laadimist pilve.

Programmi „Euroopa horisont“ üheks osaks olevate **Marie Skłodowska-Curie meetmetega** edendatakse avatud teaduse tavade järkjärgulist kasutamist ning toetatakse teadlaste asjakohaste oskuste arendamist.

Programmi „Euroopa horisont“ osa **„Osalemise laiendamine ja Euroopa teadusruumi tugevdamine“ raames toetatakse avatud teaduse põhimõtte arendamist** ja avatud teaduse tavade kasutamist Euroopa teadusruumis. See hõlmab tegevuse paremat koordineerimist, heade tavade ja vahendite vahetamist, juhendite ja koolitusprogrammi väljatöötamist, institutsiooniliste muutuste rakendamist ning mõju hindamise tulemuste kasutamist.

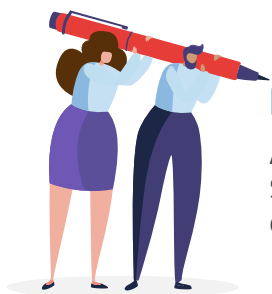

Teadusartiklite avaldamise **platvorm „Open Research Europe“ (ORE)** loob programmide „Horisont 2020“ ja „Euroopa horisont“ raames toetuse saajatele võimaluse kasutada kvaliteetset avatud juurdepääsu teadusartiklite avaldamiseks ja eelretsenseerimiseks. Võimalus on toetusesaaja jaoks tasuta ning avatud nii toetuse saamise ajal kui ka pärast seda. Platvorm mitte ainult ei aita toetusesaajatel täita avatud juurdepääsu kohustust, vaid soodustab ka trükieelsete versioonide avaldamist ja väljaannete avatud eelretsenseerimist. Eeldatakse, et programmi „Euroopa horisont“ projektidest töötatakse välja uus multidistsiplinaarne, pilvepõhine ja **avatud teabehoidla**, mis osutab toetusesaajatele tasuta teenuseid.

Programmitasandi mõju jälgitakse üheksa **peamise mõjuahela** kaudu, millest kaks on mõeldud avatud teaduse meetmete jälgimiseks. Mõjuahel „Teadmiste leviku ja avatud teaduse edendamine“ on suunatud teaduse mõju hindamisele ja algatus „Ühiskonnas innovatsiooni kasutuselevõtu tugevdamine“ uurib peamiselt sotsiaalmõju.

Kuidas see kõik omavahel kokku sobib?

Avatud teaduse põhimõtte on läbivalt kasutusel kogu programmi „Euroopa horisont“ raames. Seda järgitakse tööprogrammides, taotluste hindamisel, toetuslepingutes, projektide elluviimisel ja pärast nende lõpetamist ning ka projektide hindamisel.

Oodatavad tulemused ja mõju

LISATEAVE

ELi avatud teaduse poliitika
Euroopa avatud teaduse pilve
Platvorm „Open Research Europe“
Euroopa teadusruum

#OpenScience
#EOSC
#EuropeanOpenScienceCloud
#OpenResearchEurope

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2021

© Euroopa Liit, 2021

Taaskasutamine on lubatud tingimusel, et viidatakse allikale ja dokumendi algne tähendus ega sõnum ei ole moonutatud. Euroopa Komisjon ei vastuta taaskasutamisel tulenevate võimalike tagajärgede eest. Euroopa Komisjoni dokumentide taaskasutamise põhimõtteid rakendatakse vastavalt komisjoni 12. detsembri 2011. aasta otsusele 2011/833/EL komisjoni dokumentide taaskasutamise kohta (ELT L 330, 14.12.2011, lk 39).

Kõik pildid: © Euroopa Liit, kui ei ole märgitud teisiti. Pildid: © ivector #235536634, #249868181, #251163013, #266009682, #273480523, #362422833, #241215668, #244690530, #245719946, #251163053, #252508849; © shooarts #121467308; 2020. Allikas: Stock.Adobe.com. Ikoonid: © Flaticon – kõik õigused kaitstud.

Print ISBN 978-92-76-36623-2 doi:10.2777/311807 KI-03-20-710-ET-C
PDF ISBN 978-92-76-36599-0 doi:10.2777/097885 KI-03-20-710-ET-N